

"VODOVOD" a.d. PRIJEDOR

PLAN POSLOVANJA

ZA PERIOD 2019 – 2021

Broj: 998/2019

Prijedor, februar 2019. godine

Sadržaj

1	Uvod	4
1.1	Djelatnosti preduzeća	4
1.2	Pravni status	4
1.3	Misija i vizija	4
2	Strateška područja razvoja	5
3	Usluge	5
3.1	Sadašnje usluge	5
3.2	Područje usluga.....	6
4	Poslovanje	7
4.1	Razvoj ljudskih resursa.....	7
4.2	Razvoj tehničkih resursa	8
4.3.	Planirane investicije.....	9
4.3.1.	Pregled investicija i projekata koji su dogovoreni sa EIB.....	9
4.3.2.	Nabavka vozila i opreme.....	10
4.3.3.	Plan popravki i zamjene vodomjera.....	10
4.4.	Kartiranje mreže, efikasno zoniranje i program mjerenja.....	10
4.4.1.	Implementacija GIS- a.....	11
4.4.2.	Željeno i postojeće stanje.....	11
5	Neoprihodovana voda	12
5.1	Ciljevi.....	12
6	Finansije	13
6.1.	Politika cijena.....	13
6.1.1.	Željeno i postojeće stanje.....	13
6.1.2.	Ciljevi.....	14
6.2.	Računovodstvo.....	14
6.2.1.	Ciljevi.....	14

7. Budžet i izrada poslovnih planova.....	14
7.1. Ciljevi.....	14
8. Isporuka vode.....	14
8.1. Količina isporučene vode.....	14
8.2. Kvalitet usluga.....	15
8.2.1. Naplata.....	15
8.2.2. Broj korisnika.....	16
8.2.3. Mjerenje potrošnje vode.....	16
8.2.4. Obaveze.....	17
8.2.5. Cijene vode.....	17
8.3. Prihodi i rashodi.....	18

1. Uvod

Cilj izrade trogodišnjeg operativnog biznis plana je:

- Da dokumentuje planirani poslovni razvoj sa kojim su se saglasili uprava Vodovoda i Grad Prijedor;
- Da obezbijedi sve potrebne uslove za realizaciju prve faze MEG projekta;
- Da služi kao sredstvo upravljanja u realizaciji trogodišnjeg planiranog razvoja. Vodovod će jednom godišnje izvršiti ponovnu procjenu svoje poslovne situacije i vršiti neophodne korekcije poslovnog plana.

1.1 Djelatnosti preduzeća

Prema Statutu preduzeća glavne djelatnosti preduzeća Vodovod a.d. Prijedor danas su:

- *Zahvatanje, dezinfekcija, distribucija i kontrola kvaliteta pitke vode*
- *Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda*
- *Izgradnja hidrotehničkih objekata*
- *Opravka i baždarenje vodomjera*
- *Različiti građevinski radovi koji traže posebno izvođenje ili opremu*
- *Tehnička ispitivanja i analize*
- *Izrada projektne i druge tehničke dokumentacije*

1.2 Pravni status

Od procesa privatizacije sprovedenog 1999. - 2000. Vodovod ima pravni status akcionarskog društva. Preduzeće je organizovano u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima.

1.3 Misija i vizija

Strateški razvoj Vodovoda zasnovan je na sljedećem:

Izjava o misiji	Misija "Vodovoda" a.d. Prijedor je obezbjeđenje pitke vode i odvođenja otpadnih voda za sve stanovnike, privredna društva i javne ustanove u Gradu Prijedor, briga o zdravlju stanovnika i bezbjednom vodosnabdijevanju i o visokom nivou kvaliteta zaštite životne sredine.
Vizija	Vodovod nastoji da postane još efikasniji i uspješniji u izvršavanju svojih obaveza, pružanju usluga korisnicima i da postane ekonomski održiv.
Osnovne vrijednosti	Mi u Vodovodu uvažavamo i težimo ka korištenju našeg iskustva, znanja i inicijativa, kako bismo postigli održivo upravljanje vodnim resursima u ravnoteži sa prirodnim okruženjem. Nastojimo da stanovništvu i drugim potrošačima obezbijedimo pouzdane i korisne usluge.

2. Strateška područja razvoja

Uzimajući u obzir činjenice iz analize aktuelnog stanja, Vodovod planira sljedeći strateški razvoj:

- **Poslovne aktivnosti:** Proširenje usluga na nove korisnike, na novim područjima, na kontrolisan način
- **Vodni resursi:** Zaštita vodnih resursa koji se koriste i njihova kontrolisana i racionalna eksploatacija (optimalni uslovi zahvatanja vode na bunarima, mjerenje proizvodnje, smanjenje gubitaka)
- **Infrastruktura:** Ciljana tehnička poboljšanja i proširenja u skladu sa potrebama i raspoloživim sredstvima
- **Organizacija:** Unapređenje efikasnosti, uspješnosti i ekonomičnosti sadašnjih organizacionih struktura i procedura u preduzeću
- **Ljudski resursi:** Unapređenje kapaciteta zaposlenih i poboljšanje radnog okruženja za kvalifikovano osoblje
- **Finansijski resursi:** Povećanje prihoda, formiranje troškovnih centara i održavanje troškova pod kontrolom, smanjenje dugovanja i povećanje akcijskog kapitala za buduća ulaganja
- **Procjena institucionalnih, operativnih i finansijskih kapaciteta** i područja mogućih poboljšanja u Vodovodu i izrada akcijskog plana na osnovi pristupa Planiraj Uradi Provjeri Prilagodi (PDCA ciklus) kroz implementaciju MEG projekta u saradnji sa konsultantima UNDP BiH.

Procjenjuje se da su područja sa najvećim mogućnostima poboljšanja:

- Autonomija preduzeća (unapređenje i provođenje zakona i podzakonskih akata koji regulišu pitanje vodosnabdijevanja i odvodnje i tretmana otpadnih voda, koja bi trebala definisati i nadležnosti za kapitalna ulaganja kao i bolji način određivanja tarife, pitanja subvencioniranja itd.). Međutim, za poboljšanja u okviru ovog područja potrebna je spremnost lokalne samouprave da radi na rješavanju navedenih problema.
- Organizaciona struktura i zaposleni (usvajanje organizacione strukture koja će omogućiti efikasniji rad preduzeća, racionalizacija broja zaposlenih, formiranje odjela za GIS i tima za mjerenje)
- Unapređenje odnosa sa korisnicima
- Tehnički aspekt (kartiranje mreže i formiranje GIS baze podataka, efikasno zoniranje i priprema i provođenje programa mjerenja, smanjenje neoprihodovane vode i sl.)
- Ekonomsko-finansijski aspekt (definisanje metodologije formiranja prijedloga tarife zasnovana na pokrivanju odnosnih troškova, tarifni model je povezan sa računovodstvenim sistemom, poboljšanje procesa naplate, determinisani troškovni centri, itd.)

Očekuje se vidljiv napredak u periodu od 24 mjeseca od početka realizacije akcijskog plana.

3. Usluge

3.1. Sadašnje usluge

Snabdijevanje pitkom vodom

Snabdijevanje pitkom vodom vrši se uglavnom iz izvorišta Mataruško Polje – Tukovi i izvorišta Prijedorčanka. Pored toga, neke mjesne zajednice na području Kozarca snabdijevaju se sa dva izvora iznad Kozarca – Vrijeska i Ratkovo Vrelo. Naselje Donja Dragotinja ima svoj zaseban sistem u okviru

Vodovoda Prijedor. Nakon završetka projekta vodosnabdijevanja Prijedora - SECO obezbijeđene su dovoljne količine vode za sve potrošače u zoni obuhvata i stvoreni uslovi za značajno proširenje sistema. Prema rezultatima analize kvaliteta vode iz prethodnog perioda kvalitet podzemnih voda je generalno veoma dobar i raspoloživi podaci ne ukazuju na zagađenje podzemnih izvorišta.

Usluge odvodnje otpadnih voda

Pored vodosnabdijevanja, Vodovod pruža i usluge vezane za otpadne vode. Ove usluge, uglavnom, obuhvataju sljedeće: korištenje i ograničeno održavanje postojećih sistema prikupljanja otpadnih voda u Prijedoru, Ljubiji i Kozarcu.

Ukupna količina prikupljenih otpadnih voda je samo oko 35 litara po glavi stanovnika na području usluga (oko 60.000 stanovnika). Prihodi od usluga otpadnih voda iznose oko 12,5% u odnosu na ukupne prihoda od prodaje pitke vode i otpadnih voda.

U planskom periodu će se organizovati sistematski monitoring otpadnih voda i monitoring voda recipijenta za odlaganje prečišćenih voda, sa ciljem da se obezbijede osnovni podaci za projektovanje uređaja za prečišćavanje. Za ove namjene je potrebno opremiti laboratoriju i izraditi plan monitoringa.

Ostale usluge vezane za vodu

Potrošači su odgovorni za kupovinu svog prvog vodomjera. Vodovod je odgovoran za očitavanje i održavanje vodomjera. Odgovarajuća mjesečna taksa od 2 KM naplaćuje se uz svaki račun. Za održavanje vodomjera Vodovod koristi radionicu za testiranje i baždarenje vodomjera, gdje bi svi instalirani vodomjeri trebali biti baždareni svakih 5 godina.

Vodovod ostvaruje i prihod od usluga priključivanja, tj. priključaka novih potrošača na sisteme vodosnabdijevanja i kanalizacije.

Ostale usluge koje nisu vezane za vodu

Pored usluga vezanih za vodu, Vodovod obavlja i različite vrste građevinskih radova, za koje su potrebni posebna stručnost i mehanizacija.

Osim toga, Vodovod obavlja tehnička ispitivanja i analize i izrađuje projektne i drugu tehničku dokumentaciju za sanaciju, rekonstrukciju i dogradnju vodovodnih i kanizacionih sistema.

Ugovori o pružanju usluga

Ugovori ili sporazumi o pružanju usluga trenutno postoje između Vodovoda i zanatskog sektora i industrije. U okviru MEG projekta planira se definisanje propisa koji će sadržavati prava i obaveze potrošača i Vodovoda u vezi sa pružanjem usluga i potpisivanje ugovora sa svim potrošačima. Propisi će biti objavljeni na internetu.

3.2. Područje usluga

Sadašnje područje usluga

Vodovod danas pruža svoje usluge domaćinstvima, privrednim i budžetskim potrošačima.

Nakon završetka projekta vodosnabdijevanja Prijedora SECO, možemo izdvojiti više podsistema koji pokazuju da je došlo do značajnog proširenja područja usluga.

1. Gradsko područje
2. Linija Prijedor - Hambarine - Ljubija
3. Linija Pašinac – Vlačine - Barakovac
4. Linija Bišćani – Jugovci – Cikote - Volar
5. Donja Dragotinja

Ukupan broj stanovnika na području usluga je oko 70.000.

Proširenje područja usluga

Vodovod planira da proširi područje usluga u naseljima i prema dinamici datoj u tabeli br.1.

Izvršiće se izgradnja i priključivanje vodovodne mreže na prijedorski vodovodni sistem - proširenja i na vodovodni sistem Crno Vrelo - nova izgradnja.

Tabela 1.

2019.	2020.	2021.
Oko 160 novih priključaka u ulici Ivo Andrić	Crno vrelo – 11 naselja – 1500 priključaka	Crno Vrelo - 11 naselja – 2.000 priključaka
Oko 50 novih priključaka na liniji Tukovi-Žeger	Volar oko 50 novih priključaka	VelikoPalančište-100 priključaka
Oko 300 novih priključaka na različitim dijelovima sistema	Gornji Orlovci oko 100 novih priključaka	Stari voćnjak - 150 priključaka

Navedeni planovi za proširenje upućuju na to da bi Vodovod 2019/20. godine imao oko 1.510 novih priključaka, a 2021. još oko 2.250 novih priključaka, što bi značajno popravilo finansijsko stanje i uslove poslovanja preduzeća.

4. Poslovanje

4.1 Razvoj ljudskih resursa

Za razvoj ljudskih resursa definisana je sljedeća strategija:

Vodovod sprovodi restriktivnu politiku zapošljavanja, što tačnije znači da će planirano proširenje usluga u narednim godinama biti realizovano uz sadašnji broj zaposlenih. Ovaj cilj biće postignut uz sljedeće mjere:

a) Sprovođenje racionalne organizacije

Procjenjuje se da je organizaciona struktura Vodovoda jako složena i da je potrebno izraditi novu organizacionu šemu. Potrebno je uspostaviti jednostavniju strukturu organizovanja zasnovanu na timovima čije su uloge komplementarne ali i fleksibilne. Takva organizacija bi bila i efikasnija od postojeće. U okviru MEG projekta postavljena je nova organizaciona šema i realizovani sljedeći ciljevi:

- Oformljen tim zadužen za odnose sa korisnicima, u sklopu Ekonomsko finansijskog sektora,
- Oformljen tim za efikasno mjerenje i upravljanje neoprihodovanom vodom, u sklopu Proizvodno tehničkog sektora,
- Oformljen tim zadužen za GIS, u sklopu Službe za razvoj i ekologiju,
- Postavljena organizacijska struktura koja omogućuje razdvajanje troškova po vrstama usluge,
- Izrađen Pravilnik sa ciljem uspostavljanja jednostavnije organizacione strukture i definisanja jasnih linija odgovornosti,
- Planira se redovno ažuriranje Pravilnika, sa ciljem poboljšanja efikasnosti i promjene u odgovornostima i raspodjeli istih na niže nivoe organizacione strukture.

b) Druge aktivnosti

- Dodatna automatizacija u određenim područjima djelatnosti,
- Planira se angažovanje specijalizovanih privatnih firmi za radove (kad to ima smisla),
- Planira se zapošljavanje novih radnika samo ukoliko posao ne može biti obavljen uz postojeći broj radnika i ukoliko budžet za ljudske resurse to dopušta.

4.2 Razvoj tehničkih resursa

Nakon završetka projekta SECO obezbijeđeni su uslovi za pouzdano snabdijevanje svih potrošača 24 h kvalitetnom pitkom vodom i mogućnost širenja sistema na gravitirajuća naselja. Ostaje problem rehabilitacije i rekonstrukcije postojeće distributivne mreže i kućnih priključaka. Nalaz konsultantskih timova EIB i UNDP da je neobračunata voda u našem sistemu oko 80 % govori da je investiranje u rješavanje ovog problema apsolutni prioritet. Dobri početni rezultati su ostvareni realizacijom projekta rekonstrukcije distributivne mreže u Raškovcu, Gašića naselju, Urijama i Čirkin polju iz aranžmana sa EIB. U okviru ovog projekta je obavljena i rekonstrukcija u Ul. Vuka Karadžića, izgradnja cjevovoda DN 500 mm preko mosta na Sani, zamjena cjevovoda od bunara B2 do rezervoara Hambarine i izgradnja vodovoda za naselja Janjića pumpa, Malo Palančište i Volar. Neposredni efekti ovog projekta su smanjeno zahvatanje vode na izvorištima od 30-50 l/sec, racionalnije korišćenje izvorišta i manja potrošnja električne energije.

Završena je i izgradnja sekundarne distributivne mreže sistema Crno Vrelo, što će omogućiti izgradnju tercijarne distributivne mreže i kućnih priključaka na ovom sistemu. Vodovod je izradio projektnu dokumentaciju za 11 naselja koja su uključena u ovaj projekat. Završena je revizija ovih projekata i tenderska procedura za izbor izvođača radova. Početak radova je u prvom kvartalu 2019. godine. Krajnji rok završetka je od decembra 2017. godine prolongiran na decembar 2020. godine, zbog problema obezbjeđenja donatorske komponente ugovora sa EIB.

Vodovod je izradio veći dio potrebne dokumentacije za rehabilitaciju, rekonstrukcije i dogradnje distributivne vodovodne mreže i kućnih priključaka u svim planiranim zonama vodosnabdijevanja. Usvojenim izmjenama u Fiche project-u planirana su sredstva za realizaciju i ovih projekata.

Plan, da se do kraja 2018. godine završi kanalizacioni sistema sa kućnim priključcima u naselju Tukovi sa ciljem značajnog doprinosa boljoj zaštiti izvorišta pitke vode, je prolongiran. U ovom planskom periodu je bila planirana izgradnja primarne kanalizacione mreže u Gomjenici kao i kanalizaciona mreža sa kućnim priključcima u Kozarcu i Omarskoj sa uređajima za prečišćavanje otpadnih voda. Za ove projekte nije urađena odgovarajuća projektna dokumentacija, što ozbiljno ugrožava šanse za njihovu realizaciju. Pored toga, zastoj u realizaciji ugovora sa EIB i ponovno preispitivanje prioriteta zajedno sa Gradom, odložili su realizaciju ovih projekata za bolja vremena. Inoviran je Projektni plan(Fiche project) za EIB, u kome je vodosnabdijevanje dobilo apsolutni prioritet.

U oblasti kanalisanja Vodovod, zajedno sa Zavodom za izgradnju grada, planira učešće u snimanju postojećeg stanja i u izradi projekata rehabilitacije, rekonstrukcije i dogradnje kanalizacionog sistema u gradu i okolnim naseljima. Za naselja Kozarac i Omarska su izrađeni glavni projekti fekalne kanalizacione mreže.

4.3 Planirane investicije

4.3.1 Pregled investicija i projekata koji su dogovoreni sa EIB

R. b.	Naziv Projekta	Vrijednost KM bez PDVa
A. Vodosnabdijevanje		
<i>Pregled projekata koji će se realizovati u 2019. godini</i>		
1.	Završetak izgradnje zajedničkih objekata sistema Crno vrelo	U okviru ugovora
2.	Izgradnja tercijarne distributivne mreže i kućnih priključaka za naselja regionalnog vodovoda Crno Vrelo	7.612.668,53
3.	Cjevovodi i priključci u naselju Tukovi - Žeger	213.860,21
4.	Cjevovod i priključci u Ulici Ive Andrića	275.376,27
5.	Istražni radovi – Tomašička jezera	100.000,00
<i>Pregled projekata koji će se realizovati u 2020. godini</i>		
1.	Izgradnja distributivne mreže i kućnih priključaka za naselje Stari voćnjak	499.441,43
2.	Izgradnja distributivne mreže i kućnih priključaka za naselje Kavanište	192.356,28
3.	Izgradnja cjevovoda Prijedor-Trnopolje-Petrov Gaj i dio distributivne mreže sa kućnim priključcima	1.477.586,89
4.	Rekonstrukcija vodovodne mreže dijela naselja Urije	277.526,93
5.	Rekonstrukcija čvornih mjesta u gradskom vodovodu	305.822,03
6.	Vodosnabdijevanje u naselju Volar	130.423,39
7.	Izgradnja vodovodnog sistema Tomašičkih jezera (prva faza – osnovni objekti sistema)-početak izgradnje	3.000.000,00
<i>Pregled izrađene projektne dokumentacije i projekata za buduću realizaciju</i>		
1.	Izgradnja distributivne mreže i kućnih priključaka u Gornjoj i Donjoj Ljubiji	1.019.328,00
2.	Izgradnja distributivne mreže i kućnih priključaka u naselju Tukovi, Gomjenica i nižim zonama Čarakova i Zecova	1.329.681,00
3.	Proširenje centralnog sistema na gravitirajuća naselja	1.000.000,00
Ukupno projekti vodosnabdijevanja za koje je izrađena projektna dokumentacija		17.434.070,96
B. Kanalizacija		
1.	Izgradnja sekundarne kanalizacione mreže i kućnih priključaka u naselju Tukovi	3.500.000,00
2.	Izgradnja novog kanalizacionog sistema i sistema odvođenja atmosferskih voda	1.788.615,00
4.	Fekalna kanalizacija krak L= 948 m, Dželatići- Čejreci	42.986,00
5.	Kanalizaciona mreža u izbjegličkom naselju Janjića Pumpa na području grada Prijedor	290.251,53
6.	Kanalizaciona mreža u povratničkom naselju Čejreci na području opštine Prijedor	272.000,00
7.	Završavanje kanalizacione mreže u naselju Glavice I i II	151.676,79
8.	Završavanje kanalizacione mreže u naselju Glavice III i IV	115.513,63
9.	Primarni kolektor pored desne obale r. Puharska	676.355,00
10.	Primarni kolektor pored lijeve obale r. Puharska	455.505,00

11.	Rehabilitacija i rekonstrukcija kanalizacionog sistema područja Omarske	750.000,00
12.	Rehabilitacija i rekonstrukcija kanalizacionog sistema područja Kozarac	750.000,00
	Ukupno za kanalizaciju	8.792.902,95

4.3.2. Nabavka vozila i opreme

Prosječna starost osnovne opreme i vozila je velika. Pored toga nedostaje veći dio osnovne opreme i mehanizacije koju je potrebno nabaviti u planskom periodu. Vodovod je u 2018. godini izvršio nabavku 4 nova vozila. U ovom planskom periodu Vodovod namjerava izvršiti sljedeće nabavke kako bi se održao visok nivo tekućeg održavanja vodovodnih i kanalizacionih sistema:

R. br.	OPIS	kom	Vrijednost u KM po godinama		
			2019	2020	2021
1.	Vozilo sa produženom kabinom nosivosti 5t	2	50.000		
2.	Auto putničko	1		30.000	
3.	Auto - kedi	2		40.000	
4.	Terensko vozilo	1			30.000
5.	Muljne pumpe			5.000	5.000
6.	Alat		10.000	5.000	5.000
7.	Oprema za laboratoriju		7.000	5.000	25.000
8.	Kamera za snimanje kanalizacije (robot)	1		30.000	
	Ukupno		67.000	135.000	65.000

4.3.3. Plan popravki i zamjene vodomjera

R.br.	Opis	2019.	2020.	2021.
1.	Popravka vodomjera	3.000	3.200	3.300
2.	Zamjena vodomjera	3.692	3.652	3.313
3.	Procenat očitavanja	89,6%	91,3%	92,7%

4.4. Kartiranje mreže, efikasno zoniranje i program mjerenja

Vodovodni i kanalizacioni sistemi su veoma složeni po svojoj strukturi i poslovnim procesima koji se nad njima obavljaju.

Fizički gubici vode u sistemu koji, prema obavljenim mjerenjima, iznose preko 60 %, predstavljaju glavni problem u našem preduzeću, a ukupna neobračunata voda – NRW je iznosila 77,3 % u 2017.godini, a 74,71 % u 2018.godini. Praksa je pokazala da se gubici vode vrlo malo smanjuju postupcima parcijalne rekonstrukcije, neplanskim kopanjem i otklanjanjem kvarova i sl. Smanjenje gubitaka vode moguće je jedino u situaciji kada se problemi vodovoda posmatraju integralno. Objedinjavanje svih podataka o elementima sistema i podataka o aktivnostima koje se obavljaju na sistemu moguće je uraditi uspostavljanjem GIS-a, sa čim je Vodovod krenuo krajem 2016.godine. Na taj način stvara se i platforma za dugoročno upravljanje aktivnostima na smanjenju gubitaka vode.

Implementacijom projekta MEG, Vodovod je izvršio podjelu ukupne vodovodne mreže na 40 DMA (mjernih zona), u kojima će se obezbijediti uslovi za stalnu kontrolu gubitaka i, uz određene tehničke

zahvate, njihovo smanjenje do prihvatljive granice. Cilj je da se do kraja ovog planskog perioda neobračunata voda svede na nivo oko 60 % (stvarni i prividni gubici). U okviru ovih aktivnosti razvoj informacionog sistema preduzeća je jedan od ključnih dijelova strategije i programa kontrole gubitaka vode.

4.4.1. Implementacija GIS-a

Vodovod Prijedor je u velikoj mjeri razvio GIS za svoje potrebe. Krajem 2016.godine formirana je ekipa za GIS, koja radi u sklopu Odjeljenja za smanjenje gubitaka. Uspostavljen je prostorni model vodovodne i kanalizacione mreže od strane tima za GIS, uz pomoć konsultanata iz Užica i počelo kreiranje digitalnog katastarskog plana (*DKP*) vodovodne i kanalizacione mreže (kroz program Map Info).

Izvršena je distribucija modela, odnosno distribucija podataka svim relevantnim subjektima u Preduzeću u cilju stvaranja platforme za pregledavanje, štampanje, ažuriranje i uopšte korištenje tih podataka.

Cilj je uspostavljanja GIS-a i modeliranje određenih poslovnih procesa i obavljanje tih procesa kroz GIS. Modeliranje poslovnih procesa se obavlja, i nastaviće se i u budućnosti, sljedećim programskim aplikacijama:

- Aplikacija za bilans vode i izračunavanje gubitaka vode u zonama vodosnabdijevanja, podzonama/sekcijama vodosnabdijevanja,
- Aplikacija za isporuku vode po zonama vodosnabdijevanja, monitoring protoka i pritiska u sekcijama,
- Aplikacija za hidrauličko modeliranje,
- Aplikacija za obavljanje i upravljanje procesom prijave, iznalaženja, otvaranja naloga, popravke i ovjere aktivnosti na kvarovima u vodovodnoj mreži i kanalizacionoj mreži,
- Aplikacija za tehničku dokumentaciju objekata vodovoda i održavanje pogonske spremnosti, agregata, kontrolno mjerne opreme i drugih uređaja na objektima vodovoda.

U 2017.godini izvršeno je povezivanje GIS-a sa Poslovnim informacionim sistemom PIS, na način da se potrošnja vode kod krajnjih potrošača direktno uzima iz PIS-a. Takođe, izvršeno je povezivanje GIS-a sa Telemetrijskim sistemom, čime su kreirane osnove uspostavljanja potpunog jedinstvenog Informacionog sistema u preduzeću, što je krajnji cilj informatizacije vodovodnih i kanalizacionih sistema.

4.4.2. Željeno i postojeće stanje

- Izvršena je podjela cijelog vodovodnog sistema na DMA (mjerne) zone i podzone, kroz projekat MEG (Projekat okolišnog i ekonomskog upravljanja, koji implementira UNDP BiH, a finansira švajcarska Vlada). Ima ukupno 40 DMA zona. U toku 2017.-2018.godine smo uspostavili mjerenja i računali bilanse potrošnje vode u 17 DMA zona, a u planu nam je da u ovom planskom periodu izvršimo izgradnju i opremanje mjernih mjesta u minimalno 10 DMA zona.

U uspostavljenim DMA zonama se vrši monitoring protoka i pritiska. U nekoliko zona su ugrađeni i data logeri, tako da se vrši kontinuirano mjerenje i monitoring.

- U GIS-u je definisana podjela svih podataka po sekcijama. Postoji mogućnost da se iz ukupnog GIS-a učitaju samo podaci iz neke sekcije, što se jednostavno postiže, na način da se u atributnim tabelama, odnosno u bazi podataka vodi pripadnost svih elemenata odgovarajućoj sekciji (DMA zoni). Navedena aktivnost se po pitanju potrošača provodi i u PIS-u (Bilingu).

5. Neoprihodovana (neobračunata) voda-NRW

Dosadašnja praksa prepoznaje gubitke vode (ili neprihodovana voda – engl. Non-Revenue Water) kao razliku između količine vode uvedene u sistem (zahvaćene/kupljene količine) i fakturisane (ili prihodovane – engl. Revenue Water) količine vode. Standardni indikator u ovom pristupu je prikaz gubitaka (neprihodovane vode) u % u odnosu na uvedenu količinu vode.

Međutim, ovaj način prikaza gubitaka vode ne daje realnu sliku problema tj. efikasnost upravljanja vodovodnim sistemom s gledišta gubitaka vode.

Krajem prošlog vijeka (službeno od 2000. godine) ustanovljena je nova metoda analize i kontrole gubitaka vode (danas tzv. IWA WLSG metodologija) od strane radne grupe za gubitke vode (nekada WLTF – water loss task force, a od 2010. WLSG – water loss specialist group) pod okriljem međunarodne institucije IWA, International Water Association (Međunarodno udruženje za vode), a ovaj pristup prihvatile su kasnije i druge vodeće svjetske organizacije; American Water Works Association; (Američko udruženje za vode), WHO (Svjetska zdravstvena organizacija), World Bank (Svjetska banka) i mnoge druge međunarodne i nacionalne asocijacije.

Temeljna novost koju je donijela IWA WLSG metodologija je Bilans vode i izračunavanje svih komponenti neprihodovane vode i standardizacija (unificiranje) pojedinih komponenti i terminologije. U svijetu, a i kod nas, do sada je u praksi bilo mnogo različitih metoda obračuna bilansa vode što je imalo za rezultat nemogućnost međusobnog razumijevanja i uspoređivanja. Posebna novost je izračun Stvarnih i Prividnih gubitaka. Kroz poznavanje tačnih količina ovog dijela bilansa vode moguće je i pravilno planiranje mjera i aktivnosti na njihovom smanjivanju. Vodovod je, u okviru MEG projekta, krenuo sa razradom ove metodologije izrade bilansa vode i smanjenja gubitaka.

5.1. Ciljevi

Na temelju analize postojećeg stanja i performansi, postavljeni su sljedeći ciljevi:

- Uspostavljanje strategije upravljanja neoprihodovanom vodom;
- Posmatrati vodovodni sistem po novoformiranim Sekcijama;
- Preventivna zamjena starih i dotrajalih cijevi;
- Periodično računanje vodnog bilansa i odabranih indikatora uspješnosti u oblasti upravljanja sa NRW. Odabrani indikator bi bili litri stvarnih i prividnih gubitaka, te UARL, CARL i ILI;
- Razvoj i uvođenje programa upravljanja pritiskom u mreži;
- Dugoročna ciljna vrijednost ILI je 4,0 za cijeli sistem i isti se može postići tek u dužem vremenskom roku ;
- Dugoročna ciljna vrijednost postotka gubitaka je 35 % što se može postići sljedećim ciljnim vrijednostima po godinama:
  - Godina 2019 - 72 %;
  - Godina 2020 - 65%;
  - Godina 2023 - 50%;
  - Godina 2027 - 35%.
- Digitalni sistem očitavanja stanja vodomjera.

6. Finansije

Ekonomsko-financijski aspekt je definisanje metodologije formiranja prijedloga tarife zasnovana na pokrivanju odnosnih troškova, tarifni model povezan sa računovodstvenim sistemom, poboljšanje procesa naplate, determinisani troškovni centri, itd.

Jedan od glavnih ciljeva do 2021. godine je unapređenje financijskog poslovanja preduzeća, koje treba usmjeravati ka sljedećim ciljevima:

- veća količina isporučene vode
- poboljšanje kvaliteta usluga u isporuci vode
- povećanje stope naplate
- povećanje broja korisnika priključenih na vodovodnu mrežu
- povećanje broja potrošača kojima se računi ispostavljaju na osnovu mjerenja potrošnje vode
- smanjenje gubitaka u vodovodnoj mreži (neobračunata voda)
- povećanje prihoda
- povećanje koeficijenta tekuće likvidnosti
- smanjenje tekućih dugova (električna energija, porezi i doprinosi)
- cijena vode
- praćenje troškova poslovanja
- tekuće i investiciono održavanje objekata i opreme
- izvršiti revalorizaciju svih stalnih sredstava, ažurirati knjigu osnovnih sredstava
- realno obračunatu amortizaciju ugraditi u tarifni model i namjenski koristiti.

6.1. Politika cijena

6.1.1. Željeno i postojeće stanje

Predlaže se sljedeći referentni nivo za ovu oblast:

- Detaljno je definisan i dokumentovan način proračuna cijena usluga snabdijevanja vodom i kanalizacije, na osnovu principa punog povrata troškova, te uzimajući u obzir platežnu sposobnost građana (npr. granica od 4% udjela visine računa za vodu u ukupnim prihodima porodice - u Evropi ova granica iznosi 6 %);
- Ne postoji unakrsno subvencioniranje između kategorija kupaca i/ili vrsta usluga;
- Dogovoren je mehanizam za prilagođavanje tarifa na osnovu dokumentovane metodologije.

6.1.2. Ciljevi

U cilju približavanja referentnom nivou uspješnosti, mogu se postaviti sljedeći ciljevi:

- Dokumentovana metodologija za obračun tarifa, zasnovana na pokrivanju odnosnih troškova, sa postepenim izjednačavanjem cijena za kategorije potrošača koje zapravo ne uzrokuju značajno različite troškove;
- Dokumentovana i transparentna procedura za promjene cijena (u saradnji sa interesnim grupama);
- Periodična analiza platežne sposobnosti građana, rezultati se koriste u tarifnoj metodologiji;
- Tarifni model je povezan sa računovodstvenim sistemom.

6.2. Računovodstvo

6.2.1. Ciljevi

- Izraditi ili doraditi i unaprijediti sve interne akte koji se odnose na područja računovodstva, uključujući:
  - Pravilnik o finansijskom poslovanju,
  - Pravilnik o računovodstvenim politikama,
  - Pravilnik o poslovanju gotovim novcem,
  - Pravilnik o načinu arhiviranja podataka;
- Izraditi i provoditi prilagođeni kontni plan;

7. Budžet i izrada poslovnih planova

7.1. Ciljevi

- Uprava, uključujući rukovodioce svakog od sektora, je prošla obuku o bitnim elementima budžetiranja i poslovnog planiranja;
- Konsolidovani budžet i budžet po troškovnim centrima se priprema godišnje, kao i 1/2/3/6-mjesečno, te koristi za poboljšanje upravljanja;
- Analizira se provođenje budžeta i poslovnog plana i definisane su eventualno potrebne korektivne akcije;
- Osnovni modul za kapitalni budžet je u funkciji i predstavlja dio tarifnog modela.

8. Isporuka vode

Postojeće stanje je dosta dobro. I pored enormno velikih gubitaka raspolažemo sa dovoljnim količinama pitke vode trenutno i za budući razvoj. Kvalitet vode je zadovoljavajući. Planiramo i određena unapređenja u cilju očuvanja količina i kvaliteta vode za buduće generacije. Potrebno je:

- Voditi bazu podataka o količinama zahvaćene vode.
- Voditi bazu podataka o potrošnji el.energije na ispumpavanjima vode.
- Razmotriti moguće uštede na pumpama u el. energiji.
- Razmotriti primjenu mjera zaštite u zoni zaštite izvorišta.
- Pridržavati se strategije razvoja grada Prijedora.
- Izraditi katastar uzorkovanja kvaliteta vode i zapis u adekvatnoj bazi podataka, koja treba da bude dostupna i građanima putem interneta.
- Generalno i nadležne gradske službe, prije svega komunalni inspektori i Vodovod, moraju odlučnije obavljati zadatke na očuvanju kvaliteta pitke vode na izvorištima.

8.1. Količina isporučene vode

R.b.	O p i s	J.mj.	2018	2019	2020	2021	7/4 % povećanja
1.	Fakturisana voda – domaćinstva	m ³	1.952.162	1.980.000	2.130.000	2.300.000	117,8
2.	Fakturisana voda – privreda i budž. potrošači	m ³	189.899	190.000	200.000	210.000	110,6

3.	Fakturisana voda – zanatski sektor	m ³	123.275	125.000	127.000	130.000	105,4
	Ukupno	m³	2.265.336	2.295.000	2.457.000	2.640.000	116,5

Količina prodane vode 2021. godine je veća za 374.664 m³ ili 16,5% nego u 2018. godini. Na kraju planskog perioda domaćinstvima će se isporučiti 2.300.000 m³ vode što je u odnosu na baznu 2018. godinu više za 347.838 m³ ili 17,8%. Povećanje količine isporučene vode je iz razloga priključenja 3.949 novih potrošača. Od planiranih novih korisnika najveći broj priključaka je u 2020. godini 2.302. Novi potrošači koji će se priključiti su sa područja Omarske, završetkom projekta Crno Vrelo, dok će se 800 potrošača priključiti na sadašnji vodovodni sistem. Što se tiče ostalih korisnika (privreda, zanatski sektor, budžetski potrošači) na kraju planskog perioda u odnosu na 2018. godinu količina isporučene vode je veća za 26.826 m³ ili 8,6%. Od ukupne količine isporučene vode, domaćinstvima se planira isporučiti 2.300.000 m³ ili 87,1%, privredi i budžetskim potrošačima 210.000 m³ ili 8,0% i zanatskom sektoru 130.000 m³ ili 4,9%.

Plan djelovanja

- Kontinuirano snabdijevanje potrošača vodom 24 sata
- Obezbeđenje potrebnog pritiska u mreži
- Priljučak novih potrošača zbog realizacije projekta vodosnabdijevanja Prijedora
- Realizacija projekta Crno Vrelo i priključak novih potrošača sa područja Omarske i okolnih naselja
- Realizacija projekta EiB

8.2. Kvalitet usluga

Bolji kvalitet usluga podrazumijeva 24 sata kontinuirano snabdijevanje pitkom vodom potrebnog kvaliteta. Efikasnije i brže otklanjanje kvarova kako na vodovodnoj tako i kanalizacionoj mreži. Kod izvršenja usluga korisniku usluge obezbijediti sve potrebne i tačne informacije.

Plan djelovanja

- Obezbijediti vodosnabdijevanje bez prekida osim u slučajevima otklanjanja kvarova
- Kvarove otklanjati po saznanju u kratkom roku
- Obezbijediti da mišljenje potrošača o izvršenim uslugama bude pozitivno
- Primjedbe potrošača o izvršenim uslugama otklanjati

8.2.1 Naplata

R.b.	O p i s	2018	% napl.	2019	% napl.	2020	% napl.	2021	% napl.
1.	Voda sa kanalizacijom – domaćinstva	3.248.339	88,2	3.754.174	90,0	3.865.332	91,2	4.220.730	92,3
2.	Voda sa kanalizacijom – privreda i budž. potroš.	596.933	97,9	584.356	95,0	566.707	96,0	598.142	96,5
3.	Voda sa kanalizacijom – zanatski sektor	462.775	97,3	459.040	95,0	484.900	96,0	484.764	96,5
	Ukupno	4.308.107	90,4	4.797.570	91,0	4.916.939	92,2	5.303.636	93,2

Plan djelovanja

- Naplata potraživanja je od izuzetne važnosti za preduzeće i predstavlja najosjetljiviji aspekt poslovanja. Da bi preduzeće efikasno poslovalo mora se postići najmanje 90% naplativosti potraživanja.
- Potraživanja iz prethodnog perioda trebaju da se naplate uz mogućnost dijela otpisa potraživanja.
- Svakom potrošaču redovno svakog mjeseca dostavljati račun za utrošenu vodu.
- Neredovne platiše obavještavati o kašnjenju plaćanja računa.
- Većim dužnicima omogućiti potpisivanje reprograma.
- Dug naplaćivati pokretanjem sudskog spora.
- Isključivati sa vodovodne mreže veće dužnike.
- Provoditi sve metode prinudne naplate.

8.2.2. Broj korisnika

R.b.	Opis	2018	2019	2020	2021	% poveć. 6/3
1.	Domaćinstva	20.945	21.300	23.769	25.019	119,5
2.	Privreda i budžetski potrošači	437	450	385	389	89,0
3.	Zanatski sektor	1.438	1.450	1.350	1.361	94,6
	Ukupno	22.820	23.200	25.502	26.769	117,3

Plan djelovanja

- Priključenje novih potrošača na postojećoj izgrađenoj mreži
- Proširenje područja pružanja usluga
  - područje Gornji Orlovci
  - područje Stari voćnjak
  - područje Omarske
- Redovno ažuriranje evidencije potrošača

Proširenje vodovodne mreže omogućuje priključenje preko 4.000 novih potrošača.

8.2.3. Mjerenje potrošnje vode

R.b.	Opis	2018		2019		2020		2021	
		vod.	pauš.	vod.	pauš.	vod.	pauš.	vod.	pauš.
1.	Domaćinstva	15.980	2.002	16.425	1.937	18.756	1.795	20.028	1.545
2.	Privreda i budžetski potrošači	396	36	396	36	390	30	390	30
3.	Zanatski sektor	1.295	127	1.295	127	1.290	125	1.290	125
	Ukupno	17.671	2.165	18.116	2.100	20.436	1.950	21.708	1.700
	Sve ukupno	19.836		20.216		22.386		23.408	
	% vodomjer/paušal	89,1	10,9	89,6	10,4	91,3	8,7	92,7	7,3

Plan djelovanja

- Potrošač je obavezan i odgovoran za izgradnju priključnog šahta
- Potrošač kod priključka na vodovodnu mrežu ukoliko je u kolektivnom stanovanju samostalno ugrađuje vodomjer,
- Potrošač kod priključka na vodovodnu mrežu ukoliko je samostalno domaćinstvo podnosi zahtjev „Vodovodu“ za ugradnju vodomjera,
- Vodovod održava instalirane vodomjere i vrši zamjenu i baždarenje svakih 5 godina,
- Za održavanje vodomjera naplaćuje se mjesečna naknada,

- Obavještanje potrošača o obavezi izgradnje priključnog šahta i postavljanje vodomjera za mjerenje potrošnje vode.
- Povećati broj vodomjera kako bi se fakturisanje vršilo na osnovu stvarne potrošnje.

Ugradnjom vodomjera obezbijediti krajem 2021. godine mjerenje potrošnje vode kod 92,7% potrošača.

8.2.4. Obaveze

R.b.	Opis	Procjena 2018	2019	2020	2021	index 6/3
1.	Dugoročne obaveze	6.003.928	5.381.866	4.808.115	4.234.364	70,5
2.	Kratkoročne obaveze	849.374	714.855	634.855	570.571	67,2
3.	Dugoročna rezervisanja	5.729.415	5.723.203	5.721.003	5.721.003	99,8
	Ukupno:	12.582.717	11.819.924	11.163.973	10.525.938	83,6

Ukupne obaveze na početku 2019. godine iznose 12.582.717 KM i to:

- kratkoročne obaveze 849.374 KM
- dugoročne obaveze 6.003.928 KM
- dugoročna rezervisanja 5.729.415 KM

Kratkoročne obaveze su: obaveze prema dobavljačima 205.685,00 KM, obaveze za vodne naknade 509.081,00 KM, kratkoročni kredit 84.014,00 KM i ostale obaveze 50.594,00 KM. Pred Okružnim privrednim sudom vodi se spor sa JU „Vode Srpske“ o načinu obračuna vodnih naknada što će uticati na obaveze po osnovu vodnih naknada.

Dugoročne obaveze su: obaveze po korištenom kreditu 239.813,00 KM, obaveze za neplaćene poreze i doprinose na lična primanja za period 2002. – 2005. godine i obaveze prema „Elektrokrajini“ A.D. Banja Luka za neplaćenu električnu energiju iznosu 5.764.114,00 KM.

Plan djelovanja

- Smanjenje dugova.
- Redovna mjesečna otplata kredita.
- Odložene poreske obaveze otplaćivati u skladu sa potpisanim Sporazumom sa Poreskom upravom R.S.
- Obaveze prema ZP „Elektrokrajina“ A.D. Banja Luka otplaćivati prema potpisanom Ugovoru br. 1/14 i Aneksu I ugovora o reprogramiranju duga po računima za utrošenu električnu energiju.
- Dug po osnovu vodnih naknada je u sporu, a konačno utvrđivanje duga je po okončanju sudskog spora sa Javnom ustanovom „Vode Srpske“.
- Dugoročna rezervisanja su obračunate nenaplaćene kamate od strane ZP „Elektrokrajina“ A.D. koje će biti otpisane nakon što „Vodovod“ A.D. u cijelosti izmiri obaveze po potpisanom Ugovoru br. 1/14.

8.2.5. Cijene vode

R.b.	Opis	J.mj.	2018	2019	2020	2021	% poveć. 7/4
1.	Voda sa kanalizacijom - domaćinstva	KM/m ³	1,69	1,69	1,69	1,69	100,0
2.	Voda sa kanalizacijom - budž.potrošači	KM/m ³	2,48	2,48	2,48	2,48	100,0
3.	Voda sa kanalizacijom - ostali potrošači	KM/m ³	3,26	3,26	3,26	3,26	100,0
4.	Naknada za mjerno mjesto	KM/m ³	2,00	2,00	2,00	2,00	100,0

Sadašnje cijene ne mogu da pokriju sve troškove na isporuci vode. Cijena vode se ne formira na tržištu već je pod kontrolom, pa je neophodno sa jedinicom lokalne zajednice utvrditi cijene vode koje će obezbijediti poslovanje bez gubitaka i izmirenje svih tekućih obaveza, kao i dijela obaveza iz prethodnog perioda.

Plan djelovanja

- Cijena vode treba da obezbijedi plaćanje svih obaveza na eksploataciji i distribuciji vode
- Cijena vode treba da obezbijedi sredstva i za proširenu reprodukciju
- Veća sredstva za održavanje vodovodne i kanalizacione mreže treba da se obezbijede kroz uvođenje posebne naknade za održavanje mreže (zahtjev prema skupštini Grada biće upućen krajem 2019. godine)

8.3. Prihodi i rashodi

Prihodi i rashodi

R.b.	Opis	2018	2019	2020	2021	index 6/3
1.	Prihodi od vode – domaćinstva	3.055.479	3.124.080	3.621.000	3.910.000	128,6
2.	Prihodi od vode – priv. i budž. potr.	498.026	491.330	496.000	520.800	104,5
3.	Prihodi od vode – zanatski sektor	377.253	387.000	414.020	423.800	115,4
4.	Ostali poslovni prihodi	375.151	523.887	230.000	240.000	78,5
5.	Poslovni prihodi	4.305.909	4.526.297	4.761.020	5.094.600	120,9
6.	Finansijski i ostali prihodi	574.377	448.500	550.000	500.000	105,3
	Ukupno prihodi	4.880.286	4.974.797	5.311.020	5.594.600	119,4
7.	Troškovi materijala	254.671	268.200	240.000	235.000	93,7
8.	Troškovi energije i goriva	601.008	603.000	680.000	685.000	116,7
9.	Bruto plate radnika	2.089.234	2.104.107	2.120.680	2.230.000	107,3
10.	Ostali materijalni troškovi	167.335	152.730	162.000	170.000	130,6
11.	Amortizacija	211.939	251.533	370.000	410.000	229,7
12.	Ostali nematerijalni troškovi	194.847	194.730	170.000	175.000	96,2
13.	Poslovni rashodi	3.519.035	3.574.300	3.722.680	3.905.000	114,7
14.	Kamate	23.251	28.500	24.100	23.000	101,8
15.	Otpis potraživanja	1.328.238	1.366.300	1.514.240	1.631.600	129,6
16.	Finansijski i ostali rashodi	1.351.489	1.394.800	1.538.340	1.654.600	129,1
	Ukupni rashodi	4.872.405	4.969.101	5.281.020	5.559.600	118,7
	Dobit	7.881	5.696	30.000	35.000	
	Gubitak	-	-	-	-	

Realizacijom planiranih projekata ostvariće se i povećanje prihoda. Povećanje prihoda planira se po osnovu povećanja količine isporučene vode. U 2020. godini prihodi se planiraju u iznosu 5.594.600,00 KM. U strukturi prihoda poslovni prihodi su 5.094.600,00 KM, a finansijski prihodi 500.000,00 KM. Poslovni prihodi su prihodi od prodaje vode 4.854.600,00 KM, prihodi od usluga 240.000,00 KM. Prihodi od prodaje vode su: domaćinstva 3.910.000,00 KM, privreda i budžetski potrošači 520.800,00 KM, zanatski sektor 423.800,00 KM. Finansijski prihodi su prihodi od obračunatih kamata za neplaćanje izvršenih usluga u ugovorenom roku.

Troškovi poslovanja u 2020. godini planiraju se u iznosu 5.559.600,00 KM. U strukturi troškova poslovni rashodi su 3.905.000,00 KM ili 70,2%, a finansijski rashodi 1.654.600,00 KM ili 29,8%. U planiranom periodu planira se smanjenje troškova po osnovu kamata za neblagovremeno plaćanje obaveza, dok će doći do povećanja otpisa potraživanja.

Plan djelovanja

- Zbog novih priključaka količina vode 2021. godine povećaće se za 374.644 m³ ili 16,5% u odnosu na 2018. godinu, što će obezbijediti povećanje prihoda za 714.314,00 KM.
- Novi priključci obezbijediće povećanje prihoda od naknade za održavanje vodomjera za 94.776,00 KM.
- Obračun kamata u zavisnosti od ostvarenih finansijskih rezultata. Ako finansijski izvještaji bez obračuna kamata budu pokazivali poslovanje bez gubitka smanjiti zateznu kamatu.
- Poslovni rashodi će imati manju stopu rasta od poslovnih prihoda.
- U poslovnim rashodima, rashodi po osnovu zarada radnika će imati veći rast u odnosu na ostale poslovne rashode.
- Finansijskom konsolidacijom preduzeća omogućiti da se potraživanja koja su sporna otpišu da bi finansijski izvještaji bili realno iskazani.